

στο μικροσκόπιο...

Ψήφος εξαλλαγής του σκηνικού

Του Χρήστου Γιανναρά

Ψύχραιμα, νηφάλια, σοβαρά, οπαδοί και αντίπαλοι πρέπει να αναγνωρίσουν ότι το κόμμα της «Νέας Δημοκρατίας» έχει ιστορικά τελειώσει. Ο λόγος για τη συγκρότησή του και την ύπαρξή του εξαντλήθηκε στα πρώτα επτά χρόνια από την ίδρυσή του: Ήταν το θεσμικό σχήμα ή όχημα για να ασκήσει την προσωποπαγή πολιτική του ο Κωνσταντίνος Καραμανλής ο πρεσβύτερος. Εκεί τελείωσε ο ιστορικός ρόλος αυτού του κόμματος.

Δεν φιλοδόχησε ποτέ τίποτα περισσότερο. Δεν επαγγέλθηκε κοινωνικούς στόχους, δεν είπε ποτέ ποιο μέλλον οραματίζεται, πώς καταλαβαίνει την ελληνικότητα πέρα από τις εθνικιστικές ρητορείες, για ποια ποιότητα ζωής ήθελε να δουλέψει και να αγωνιστεί. Ψέλλιζε μόνο αφελείς γενικότητες για οικονομικό φιλελευθερισμό με παράλληλο «κοινωνικό κράτος», ωσάν τέτοια λόγια του αέρα να συνιστούσαν πολιτική ραχοκοκαλιά. Ήταν κόμμα από γεννησιμιού του ασπόνδυλο, δεν πίστευε σε τίποτα. Φιλοδοξούσε να διαχειριστεί την εξουσία, να αυξήσει ίσως και την ευμάρεια. Αυτό μόνο.

Ο ίδιος ο ιδρυτής της «Νέας Δημοκρατίας» ήταν άνθρωπος της διαχειριστικής πράξης, αποκλειστικά. Ακόμα και την είσοδο της Ελλάδας στην «Ευρωπαϊκή Ένωση» την επιδίωξε για λόγους ωμής χρησιμοθηρίας, οικονομικής και αμυντικής – δεν είχε τις προϋποθέσεις να προβληματιστεί για τις ιστορικές παραμέτρους της ένταξης. Κυβέρνησε τη χώρα μετά τη μεταπολίτευση και ούτε καν αντιλήφθηκε το τεράστιο κενό ταυτότητας και συνοχής που κληροδότησε στην ελληνική κοινωνία η δικτατορία: Με τη «Νέα Δημοκρατία» στην εξουσία, κυρίαρχη ιδεολογία ως το πιο απόμακρο χωριό, σχολειό, γειτονιά ή καφενείο ήταν ένας παλαιοημερολογίτικος μαρξισμός δίχως αντίλογο.

Την ανάγκη αντιλόγου, κριτικής στάσης και θετικής κοινωνικής αντιπρότασης στην «προοδευτική» φερόντα του παλαιοημερολογίτικου μαρξισμού δεν την κατάλαβε ποτέ το κόμμα της «Νέας Δημοκρατίας». Ούτε και όταν ευφυέστατα το ΠΑΣΟΚ προσεταιρίστηκε το φενακισμένο ιδεολόγημα, το συνταίριαξε με τον αμοραλισμό του παπανδρείσμου και εμφανίστηκε να σαρκώνει τη ρεβάνς των ηττημένων της πολυαίμακτης ανταρσίας που εξωραίστηκε σαν «εμφύλιος». Με τον πρεσβύτερο Καραμανλή η «Νέα Δημοκρατία» αποδείχθηκε ανίκανη να αρθρώσει πρόταση προσανατολισμού της παραπαίουσας, μετά τη μεταπολίτευση, ελλαδικής κοινωνίας. Και επί αρχηγίας Ράλλη και Αβέρωφ η ανικανότητα αυτή πήρε τον χαρακτήρα πανικόβλητης παραίτησης από κάθε πολιτική ιδιοπροσωπία, φτηνής απομίμησης της πασοκικής «επιτυχίας».

Ο πόθος της απομίμησης γέννησε τη λογική της εκλογής Μητσοτάκη, λογική αναπαραγωγής του ανδρείκου προτύπου, ώστε «το ένα σαΐνι να φάει το άλλο». Δεν ενδιέφερε παρά μόνο και αποκλειστικά η ανακατάληψη της εξουσίας με οποιοδήποτε τίμημα. Στη δεκαετία του '80 η Ελλάδα «μετασχηματιζόταν» στανικά με όρους κοινωνικού παλιμπαρβαρισμού, ιδεολογικής τρομοκρατίας, κυνικού αμοραλισμού. Και η «Νέα Δημοκρατία» ήταν σαν να μην υπήρχε, σαν μην καταλάβαινε τι συμβαίνει στον τόπο. Κατεδαφιζόταν κάθε ιεραρχική δομή του κράτους και της κοινωνίας, κάθε θεσμική αξιοκρατία, κάθε έλεγχος πειθαρχικός ή αξιολόγησης ποιότητων. Και η αξιωματική τότε αντιπολίτευση δεν ψέλλισε ποτέ έστω μια λέξη διαμαρτυρίας, διαφωνίας, αντίστασης. Ετρεμε να μην δυσανεχθεί οπαδούς της πασοκικής λοιμικής, ώστε να ψαρέψει ψήφους παραπονούμενων ή παραγκωνισμένων.

Διαλύονταν τα σχολειά, ατιμάζονταν τα πανεπιστήμια, ο συνδικαλι-

σμός είχε αλλοτριωθεί σε γκανγκστερισμό ασύδοτων εκβιασμών, σε αντικοινωνική κακουργία. Ο Παπανδρέου βύθιζε το κράτος σε εφιαλτική υπερχρέωση με ξέφρενο δανεισμό και παρανοϊκή σπατάλη των κοινοτικών «πακέτων». Αλλά η «Νέα Δημοκρατία» σιωπούσε, ήταν κυριολεκτικά ανύπαρκτη, αηδιαστικά ψοφοδεής. Δεν την έκοφτε ούτε η κοινωνία ούτε η πατρίδα ούτε η αξιοπρέπεια. Μόνο το τσιμπολόγημα ψήφων από το ηροστράτειο «κίνημα».

Η αγανάκτηση και οργή του λαού για τη σοσιαλεπώνυμη απάτη κορυφώθηκε το 1989 και ύστερα πάλι το 2004. Και τις δύο φορές ήταν φανερό ότι η κοινωνία ζητούσε απαλλαγή από το ΠΑΣΟΚ, δεν είχε την ψυχραιμία να διακρίνει ότι η «Νέα Δημοκρατία» δεν διέθετε ούτε πολιτικό πρόγραμμα ούτε κοινωνικούς στόχους. Η κυβέρνηση Μητσοτάκη ήταν κυριολεκτικά μια παρένθεση ντροπής: προσπάθεια οικειοποίησης των μεταρρυθμιστικών πανουργημάτων του ΠΑΣΟΚ για να στηθεί «γαλάζιο» κομματικό κράτος – προσπάθεια ευτελής όπως κάθε απομίμηση. Δεν άντεξε ούτε μια τετραετία.

Το 2004 έμοιασε να διαφαίνεται ρεαλιστικότερη ελπίδα: Και πάλι η Ν. Δ. απέφευγε περίτρομη κάθε συγκεκριμένη αντιδιαστολή της προς το ΠΑΣΟΚ, κάθε ρήξη με την εγκληματική πολιτική του στη Δημόσια Διοίκηση, στην Παιδεία, στον Συνδικαλισμό, στα ΜΜΕ. Κοινωνική αντιπρόταση στον αμοραλισμό και μηδενισμό δεν διέθετε. Αλλά τώρα ο αρχηγός ήταν νέος, ευφραδής, με φήμη καλοσπουδαγμένου, που ετοιμαζόταν από νήπιο για να γίνει πρωθυπουργός. Βάρισε ουσιαστικά και η σύγκριση με τον αρτιδόμητο τότε, μέσα από περίεργες διαδικασίες πανικού, αρχηγό του ΠΑΣΟΚ – η διαφορά παρουσίας και φαινόμενων προσόντων ήταν συντριπτική για τον παπανδρεϊκό επίγονο.

Αυτή η διαφορά ανατράπηκε παταγωδώς μέσα σε πέντε μόλις χρό-

νια. Όλες οι δημοσκοπήσεις βεβαιώνουν περίτρανα ότι ο πολύφερνος (με ζηλευτή προίκα) αρχηγός της Ν. Δ. νικιέται κατά κράτος από τον πιο μειονεκτικό που θα μπορούσε να του λάχει αντίπαλο. Περισσότερο ταπεινωτική ήττα δεν ήταν δυνατόν να γνωρίσει. Πρόκειται για εξευτελιστική συντριβή, για ισόβιο στίγμα.

Ωστόσο, από την τραγωδία συνάγεται δίδαγμα πολύτιμο: Δεν γίνεται να κυβερνηθεί μια χώρα μόνο με κοντόφθαλμη ιδιοτέλεια, φτηνή εξουσιολαγνεία. Όταν μάλιστα είναι εξόφθαλμη και η ανικανότητα, η αδυναμία να επενδυθεί έστω και η ιδιοτέλεια σε φιλόδοξους στόχους. Εξουσία διαχειριστική, δίχως τόλμη για ρήξεις μεταρρυθμιστικές, εξουσία υποταγμένη στην ευτέλεια εσωκομματικών ισορροπιών, καμαρίλας «διαπλεκομένων» είναι εξ ορισμού βραχύβια.

Το κόμμα της Ν. Δ. έχει ιστορικά τελειώσει, το τέλος υπογραμμίζουν οι караδοκούντες δελφίνοι της αρχηγίας, υποδειγματικές περιπτώσεις κωμικής ανικανότητας. Οι δημοσκοπήσεις δείχνουν την Ελλάδα να επιστρέφει, με αυτοκτονική αμβλύνοια, σε ό, τι εξέμεσε το 1989 και το 2004. «Συμβέβηκε το της αληθούς παροιμίας: κύων επιστρέφων επί το ίδιον εξέραμα και υς λουσαμένη εις κύλισμα βορβόρου». Η παροιμία δεν προέβλεψε την πενταετή αλυσίδα από του βορβόρου, που μας επέβαλε η «Νέα Δημοκρατία».

Με τη λογική της τιμιότητας, που ίσως δεν είναι πάντοτε πολιτικά ορθή, απομένει μία και μοναδική ρεαλιστική ελπίδα για την Ελλάδα: Οψέποτε γίνουν εκλογές, ΠΑΣΟΚ και Ν. Δ. να πάρουν το καθένα ποσοστό μικρότερο από το 10% του συνόλου των ψήφων. Να τολμήσουν οι Έλληνες αντίσταση στην αναίδεια και θρασύτητα των «κομμάτων εξουσίας» ψηφίζοντας έστω και κομματίδια ήσσονος σοβαρότητας – φυσιολατρών, κυνηγών, ονειροπαρμένων. Ίσως έτσι θα υποχρεωθεί σε ανασύστατη το πολιτικό σκηνικό.